

Pozoroval s obzvláštní rozkoší, jak jsou předměty polhčovány, jak věci černají a jak se mění. Krev mu bušila ve spáncích, když svíral v dlaních mosaznou trysku – toho obrovského hada, který plival na svět jedovatý petrolej – a jeho ruce byly rukama podivuhodného dirigenta řídicího nesmírnou symfonií žáru a ohně, v níž mizí cáry a zuhelnatělé zbytky dějin. V očích pod helmou se symbolickým číslem 451, nasazenou na lhostejné hlavě, vzplál oranžový žár, když si představil, co bude následovat: stiskl zapalovač a dům se vzeplal ve žravých plamenech, které zbarvily večerní oblohu do červena, do žluta a do smolné černi. Kráčel obklopen rojem světlušek. Pocítil neodolatelnou touhu strčit do žhnoucí pece pár pěnových bonbonů na klacku, jak se to žertem dělávalo, zatímco poletující, žárem zkroucené knihy umíraly u vchodu a na trávníku. A když se knihy ve víru jisker vzesly vzhůru a letěly pryč, vítr potemněl dýmem spáleniště.

Montag se zuřivě zašklebil, jako se šklebí každý, ko-ho plameny ožehnou a donutí, aby couvl.

Věděl, že až se vrátí na požárníckou stanici a mrkne na sebe do zrcadla, bude vypadat jako kabaretní zpěvák pomazaný opáleným korkem. A později, až bude usínat, ucítí ve tmě, jak se mu svaly na tváři dosud stahují oním zuřivým šklebem. Pokud se pamatoval, ten úsměv ho neopouštěl, nikdy ho neopouštěl.

Pověsil blýskavě černou helmici a vyleštil ji, pečlivě pověsil i ohnivzdornou vestu, vydatně se osprchoval a pak se vydal, s rukama v kapsách a pískaje si, hořejším poschodím požárnícké stanice k poplachovému otvoru v podlaze, jímž propadl dolů. V poslední chvíli, když už se zdálo, že se určitě stane neštěstí, vytáhl ruce z kapes a zabrzdil pád tím, že se zachytil lesklé tyče. Sklouzl po ní, tyč zaskřípala a on se zastavil, paty sotva palec nad betonovou podlahou.

Vyšel z požárnícké stanice a kráčel půlnočními ulicemi k podzemní dráze, kde tichý pneumatický vlak bezhlučně klouzal naolejovaným žlabem a pak ho se závanem teplého vzduchu vypustil do krémově vykachlíkované chodby, kterou stoupalo pohyblivé schodiště k povrchu.

Dal se schodištěm vynést na tichý noční vzduch a stále si hvízdal. Téměř zamyšleně zamířil k rohu ulice, ačkoli nepřemýšlel o ničem určitě. Ale než dospěl na roh, zpomalil chůzi – jako by z neznáma přiletěl závan větru, jako by na něj někdo zavolal jménem.

Po chodníku zalitým měsíčním světlem letělo podzimní listí, takže se zdálo, jako by dívka, která se pohybovala v jeho proudu, ujížděla vpřed a nechávala se pohybem větru a listů unášet. Se skloněnou hlavou pozorovala své střevice brodicí se ve zvržených listech. Měla drobnou, mléčně bílou tvář a v ní výraz duchovního hladu, jenž vše s neúnavnou dychtivostí ohmatával. Zírala na všechno bledá překvapením; tmavé oči hleděly na svět tak soustředěně, že jim žádné hnutí neušlo. Měla bílé šaty a ty šeptaly. Téměř se mu zdálo, že slyší pohyb jejích rukou – a teď mizivě nepatrný zvuk, bělostné zachvění její tváře, kterou k němu obrátila, když zjistila, že blízko ní stojí uprostřed chodníku muž a čeká.

V korunách stromů silně zahučelo, jak se z nich snášel ten suchý déšť. Dívka se zastavila a zdálo se, že snad překvapením ucouvne, ale zatím zůstala stát a prohlížela si Montaga očima tak temnými a lesklými a živoucíma, až si pomyslel, že jí asi musel říct něco neobyčejně úžasného. Věděl však, že pohnul rty, jen aby ji pozdravil, a když si všiml, že jí učaroval salamandr na jeho ruku a odznak s Fénixem na prsou, promluvil znovu.

„Už vím,“ řekl, „vy jste naše nová sousedka.“

„A vy jste určitě –“ pozdvihla oči z odznaků jeho povolání „– požárník.“ Její hlas se ztratil v dálce.

„Nebude vám vadit, když půjdu s vámi? Já jsem Clarissa McClellanová.“

„Clarissa. Já jsem Guy Montag. Jen pojďte se mnou.“

A potom Clarissa McClellanová řekla:

„Mohu se vás na něco zeptat? Jak dlouho jste u požárníků?“

„Od dvaceti. Už deset let.“

„A přečtete si někdy některou z těch knih, které pálíte?“

Zasmál se. „To je protizákonné!“

„Ano, máte pravdu.“

„Je to pěkná práce. V pondělí spálil Millayovou, ve středu Whitmana, v pátek Faulknera, spálil je na popel a potom spálil ten popel. To je naše oficiální stanovisko.“

Šli dále a dívka řekla: „Je to pravda, že kdysi dávno požárníci požáry hasili, místo aby je zakládali?“

„Ne, domy byly samozřejmě odjakživa ohnivzdorné.“

„To je divné. Jednou jsem slyšela, že před dávnými časy hořivaly domy nešťastnou náhodou a že lidi volali požárníky, aby plameny uhasili.“

Zbytek cesty ušli beze slova, ona zamyšlená, on v rdousivé a nepřijemné zamlklosti na ni vrhal pohledy plné obvinění. Když došli k jejímu domu, byla tam všechna světla rozsvícená.

„Co se děje?“ Montag zřídkakdy viděl v domě tolik světla.

„Nic, to jenom moje máti, otec a strýček vysedávají a hovoří. Je to skoro jako když někdo chodí pěšky, jenomže je to vzácnější. Strýčka zavřeli ještě jednou – neříkala jsem vám to už? – protože chodil pěšky. My jsme strašně zvláštní rodina.“

„A o čem mluvíte?“

Zasmála se tomu. „Dobrou noc!“ Vykročila k domu. Potom jako by si na něco vzpomněla, vrátila se a zvědavě a udiveně si ho prohlížela. „Jste šťastný?“ zeptala se.

„Co jestli jsem?“ zvolal.

Ale ona zmizela, odběhla v měsíčním svitu. Domovní dveře se neslyšně zavřely.

„Šťastný! Takový nesmysl.“

Přestal se smát. Vložil ruku do rukavicového otvoru domovních dveří, aby poznaly jeho dotyk. Domovní dveře se rozlétly.

Samozřejmě že jsem šťastný. Co ji to napadlo? Nebo nejsem? zeptal se tichých pokojů. Stál a hleděl vzhůru na mřížku ventilátoru v hale a náhle si vzpomněl, že za mřížkou je něco schované, něco, co jako by pokukovalo dolů po něm. Rychle odvrátil zrak.

Podivná noc a podivné setkání! Nepamatoval se na nic podobného, vyjma jednou odpoledne před rokem, kdy potkal v parku jakéhosi starce a dali se spolu do řeči.

Cítil, že mu úsměv mizí, taje, skládá se a řadí do záhybů jako tučná kůže, jako hmota fantastické svíčky, která příliš dlouho hořela a hroutí se – teď ji někdo sfoukl. Tma. Nejsem šťastný. Nejsem šťastný. Říkal ta slova sám sobě. Uvědomil si, že to je pravý stav věcí. Nosil své štěstí jako škrabošku, ta dívka utekla se škraboškou přes trávník a nedalo se jít, zaklepat na její dveře a požádat, aby mu ji vrátila.

Pořád ještě si nepřál, aby sem vniklo světlo zvenčí. Vytáhl zapalovač, ucítil salamandra, vyrytého do stříbrné plošky, stiskl jej...

Ve světle malého plamínku na něj pohlédly dva oblázky, dva bledé oblázky utopené v prameni čiré vody, nad níž ubíhal běh světa a nedotýkal se jich.

„Mildred!“

Její tvář byla jako zasněžený ostrov, na který se mohl snést déšť, ale ona by ho neucítila; mohly jej zakrýt mraky svými letícími stíny, ale ona by je nepostřehla. Pro ni zněl jen zpěv titěrných vosiček v ucpaných uších, oči měla skelné, dech pronikal jemně, neslyšně sem a tam jejími nozdrami a jí bylo jedno, zda vchází nebo vyvchází vyvchází nebo vchází

Jeden, dva, tři, čtyři, pět, šest, sedm dnů: požárníká strážnice.

„Montagu, ty po té tyči šplháš jako pták po stromě.“

Třetího dne.

„Montagu, viděl jsem, že jsi přišel zadními dveřmi. Obtěžoval tě Ohař?“

„Ne, ne.“

Čtvrtého dne.

„Montagu, stala se zvláštní věc. Slyšel jsem to dnes ráno. Jeden požárník v Seattlu schválně nařídil Mechanického Ohaře na vlastní chemické složení a pustil ho. Co říkáš takovéhle sebevraždě?“

Pět, šest, sedm dní.

A potom – Clarissa zmizela. Nevěděl, co je na tom odpoledni neobvyklého, ale scházelo mu, že ji nikde neviděl. Trávník byl prázdný, stromy prázdné, ulice

„Jen jsem tak uvažoval,“ řekl Montag, „o čem asi Ohař tam dole každou noc přemýšlí. Je opravdu živý, když na nás vyskočí? Běhá mi z toho mráz po zádech.“

„Nemyslí na nic, na co nechceme, aby myslel.“

„To je smutné,“ řekl tiše Montag, „protože mu nevštěpujeme nic jiného než honit, chytit, zabít. Je to ostudné, jestli je to všechno, co se může naučit.“

Beatty lehce odfrkl. „K sakru s tím! Ohař je podařená ukázka technické dovednosti, dobrá puška, která si sama najde cíl a pokaždé zaručí trefu do černého.“

„Právě proto bych se nechtěl stát jeho příští obětí,“ řekl Montag.

„Cože? Máš snad kvůli něčemu špatné svědomí?“

Montag k němu prudce vzhledl. Beatty stál, upřeně na něho zíral, ústa se mu pootevřela a začala se velmi tiše smát.

Kapitán Beatty se noří z bouřkových mraků tabákového kouře. Beatty otvírá balíček čerstvého tabáku a mačká celofán, že praská jako oheň.

Montag se podíval na karty v ruce. „Jenom – jenom jsem tak přemýšlel. O tom požáru minulý týden. O tom člověku, co jsme mu udělali knihovnu. Co se s ním stalo?“

„Odvezli ho do blázince. Pěkně při tom ječel.“

„Nebyl to blázen.“

Beatty si klidně rovnal karty. „Každý, kdo si myslí, že může napálit vládu a nás, je blázen.“

„Zkoušel jsem si představit,“ pokračoval Montag, „jaký je to asi pocit. Myslím, kdyby požárníci spálili naše domy a naše knihy.“

„My žádné knihy nemáme.“

„Ale kdybychom nějaké měli.“

„Ty nějaké máš?“

Beatty pomalu zamrkal.

„Ne.“ Montag se zahleděl přes jejich hlavy na stěnu, kde visely na stroji psané seznamy tisíců a tisíců zakázaných knih. Jejich jména poskakovala v ohni, který požíral roky pod jeho sekerou a hadicí, z níž nestříkala voda, ale petrolej. „Ne!“ Ale v myslí se mu zvedl studený vítr, vál doma mřížkou ventilátoru, mírně, docela jemně, a chladil mu obličej. A viděl se znovu v rozkvetlém parku, jak mluví se starým mužem, s velmi starým mužem, a vítr, který vál v tom parku, byl také studený.

Montag zaváhal. „Bylo – bylo to vždycky takhle? Požární strážnice, naše práce? Chci říct, před dávnými a dávnými časy...“

„Před dávnými a dávnými časy!“ zvolal Beatty. „Co je to za řeč?“

Ty blázne, myslel si v duchu Montag, ještě se podřekeš. To ta pohádková knížka z posledního požáru, přečetl sis z ní jednu řádku. „Mám na mysli staré časy,“ řekl, „než byly domy úplně ohnivzdorné.“ Najednou se zdálo, že za něho mluví nějaký mnohem mladší hlas. Otevřel ústa a ozvala se Clarissa McClellanová: „Nehasili dřív požárníci požáry, místo aby je zakládali a rozdmýchávali?“

„Co blázníš?“ Stoneman a Black vytáhli své služební knížky, v nichž byly mimo jiné i stručné dějiny amerických požárních, a otevřeli je na stránce, kde si Montag, ačkoli to dobře znal, mohl přečíst:

Ustavení r. 1790, aby v koloniích pálili knihy ovlivněné názory Angličanů. První požárník: Benjamin Franklin.*

- PRAVIDLO:**
1. Při poplachu nastup rychle!
  2. Neprodleně založ požár!
  3. Spal všechno!
  4. Bez průtahů se hlas zpátky na strážnici!
  5. Buď připraven nastoupit k dalším poplachům!

Všichni Montaga pozorovali. Nehýbal se. Zazněl poplachový signál.

Zvonek na stropě se šíleně rozdrnčel. Najednou tu stály čtyři prázdné židle. K zemi klesala chumelenice karet. Mosazná tyč se chvěla. Muži zmizeli.

* Služební knížka mísí pravdu a lež. Franklin byl skutečně zakladatelem první organizace amerických požárních, která samozřejmě neměla poslání pálit knihy.

Ale tady, dnes večer, někdo šlápl vedle. Tahle žena kazila obřad. Muži nezvykle rámusili, smáli se, žertovali, aby přehlušili to strašné, obviňující ticho dole. Její mlčení rozeznělo prázdnou pokoje řevem plným obžaloby a sválo na ně jemný poprašek viny, který vsáli do nozder, hned jak vnikli dovnitř. Nebyla to ani čistá, ani správná hra. Montag byl úplně vyvedený z míry. Neměla by tady být, všude překáží.

Knihy bombardovaly jeho ramena, jeho paže, jeho vzhuru obrácený obličej. Jedna přistála poslušně téměř jako bílý holub s třepetajícími křídly v jeho ruce. V matném blikavém světle se otevřela stránka podobná sněhovému peří a na ní byla jemně namalovaná slova. Ve všem tom shonu a horečnatém spěchu zbyl Montagovi pouze okamžik, aby si mohl přečíst jedinou řádku, ale ta mu v příštím okamžiku plála v mysli, jako by mu ji tam někdo vpálil rozžhaveným železem. „V odpoledním slunci usnul čas.“ Knihu upustil. Okamžitě mu padla do ruky jiná.

„Montagu, nahoru!“

Montagova ruka se sevřela jako čelisti úst a přitiskla knihu s divokou horlivostí, s šílenou bezmyšlenkovitostí na jeho prsa. Muži nahoře vyhazovali kupy obrázkových časopisů lopatami do vzduchu, v němž se válela mračna prachu. Sešity padaly jako ubití ptáci a dole mezi jejich těly stála žena připomínající malou holčičku.

Montag neudělal nic. To všechno učinila jeho ruka. Jeho ruka, kterou ovládal její vlastní mozek, každý její třesoucí se prst měl svoje vlastní vědomí a hořel zvědavostí – ta ruka se stala zlodějem. Teď rychle vložila knihu pod jeho rameno, vtiskla ji pevně do podpaží mokrého potu a s okázalým pohybem kouzelníka vylétla zpět – prázdná. Račte se podívat! Nic jsem neudělal! Jen se podívejte!

Vytřeštěně zíral na tu bílou ruku. Natáhl ji daleko před sebe, jako by byl dalekozraký. Přidržel si ji těsně před očima, jako by byl slepý.

„Montagu!“

Škubl sebou a otočil se.

„Nestůj tam jako sloup!“

Knihy ležely a připomínaly hromady ryb připravených k sušení. Muži na nich balancovali, klouzali a padali přes ně. Zlaté oči titulů se třpytily, bledly a mizely. „Petrolej!“

Pumpovali studenou tekutinu z nádržek označených číslem 451, které měli popruhy připevněné na zádech.

Polili každou knihu, postříkali petrolejem pokoje. Ve výparech té hořlaviny spěchali dolů, Montag klopytal za nimi.

„Pojďte, ženská!“

Žena klečela mezi knihami, hladila jejich promočené kožené a lepenkové vazby, hmatem četla pozlacené názvy a její oči přítom žalobně hleděly na Montaga.

„Moje knihy nikdy nedostanete,“ řekla.

„Víte, jak zní zákon,“ pravil Beatty. „Kam jste dala rozum?“

„Mildred, znáš tu dívku, o které jsem ti vyprávěl?“

„Kterou dívku?“ Skoro spala.

„Tu dívku ze sousedství.“

„Kterou dívku ze sousedství?“

„Vždyť víš, tu středoškolačku. Jmenuje se Clarissa.“

„Ach tak, ano,“ řekla jeho žena.

„Už několik dní jsem ji neviděl – přesně řečeno čtyři dny. Nevidělaš ji?“

„Ne.“

„Chtěl jsem si o ní s tebou promluvit. Je zvláštní.“

„Já už vím, kterou myslíš, tu znám.“

„Myslel jsem si, že ji budeš znát.“

„Ta –“ řekla v temnotě pokoje Mildred.

„Co je s ní?“

„Chtěla jsem ti to říct. Zapomněla jsem. Zapomněla.“

„Tak mi to řekni teď. Oč jde?“

„Myslím, že je pryč.“

„Pryč?“

„Celá rodina se někam odstěhovala. Ale ona zmizela nadobro. Myslím, že je mrtvá.“

„To určitě nemluvíme o stejné dívce.“

„Ale ano, je to ta McClellanová. McClellanová. Přejelo ji auto. Asi před čtyřmi dny. Nevím to jistě. Ale myslím, že je mrtvá. Rodina se každopádně odstěhovala. Nevím. Ale myslím, že je mrtvá.“

Vrátila se do salonu. Slyšel, jak si prozpevuje.

„Mildred?“ zavolal.

Objevila se se zpěvem na rtech a lehce luskala prsty.

„Nezeptáš se mě, jak to včera bylo?“ řekl.

„Co jak bylo?“

„Spálili jsme tisíce knih. Spálili jsme nějakou ženu.“

„No a?“

Salon explodoval ráumem.

„Spálili jsme výtisky Danta a Swifta a Marca Aurelia.“

„To byl nějaký Evropan, ne?“

„Něco takového.“

„Nebyl to radikál?“

„Jakživ jsem ho nečetl.“

„Byl to radikál.“ Mildred si hrála s telefonem. „Nechceš na mně, abych zavolala kapitánu Beattymu, že ne?“

„Musíš!“

„Nekřič na mě!“

„Já jsem nekřičel.“ Najednou se v posteli vztyčil a třásl se, rozzuřený a zrudlý hněvem. V horkém vzduchu řvaly telestěny. „Já mu zavolat nemůžu. Já mu nemůžu říct, že jsem nemocný.“

„Proč?“

Protože máš strach, pomyslel si. Jsi jako dítě, které předstírá, že je nemocné, a bojí se zavolat, protože po pár slovech by rozhovor vypadal takhle: „Ano, už je mi líp, pane kapitáne. V deset večer jsem tam.“

„Nic ti není,“ řekla Mildred.

Montag klel zpátky do postele. Sáhl pod polštář. Kniha, kterou tam ukryl, byla stále na svém místě.

„Mildred, co bys tomu říkala, kdybych – prostě kdybych na čas nechal zaměstnání?“

„Ty chceš všechno nechat plavat? Po všech těch letech práce! A jen proto, že nějakou ženskou a její knížky –“

„Mělaš ji vidět, Millie!“

„Co je mi do ní, neměla mít knihy. Byla za to odpovědná, to si měla uvědomit. Nenávidím ji. Pomátla tě a my teď přijdeme o všechno, o dům, o zaměstnání, o všechno.“

„Tys tam nebyla, tys to neviděla,“ řekl. „V knihách musí něco být. Něco, co si nedovedeme představit, když kvůli tomu zůstane žena v hořícím domě, něco v nich musí být. Jen tak pro nic za nic by tam člověk nezůstal.“

„Neměla rozum.“

„Měla zrovna takový rozum jako ty nebo já, možná lepší, a my jsme ji spálili.“

„To je pro mě jako loňský sníh.“

„Ne, žádný sníh, to je oheň! Vidělaš někdy spálený dům? Doutná několik dní. A tenhle oheň pro mě do smrti nezhasne. Bože! Celou noc jsem se v duchu snažil ho uhasit. Jsem už z toho šílený.“

„Na tos měl myslet, než ses stal požárníkem.“

„Myslet! Copak jsem měl na vybranou? Můj dědeček a můj otec byli požárníci. Dělal jsem prostě bez přemýšlení všechno po nich.“

Telestěna hrála taneční šlágr.

„Dnes máš ranní směnu,“ řekla Mildred. „Už jsi měl být dvě hodiny pryč. Právě jsem si na to vzpomněla.“

„Není to jenom ta mrtvá žena,“ řekl Montag. „Včera v noci jsem myslel na všechn petrolej, který jsem vy-potřeboval za posledních deset let. A myslel jsem na knihy. A poprvé jsem si uvědomil, že za každou knihou stojí nějaký člověk. Někjaký člověk si ji musel vymyslet. Někjakého člověka to stálo pořádně času, než ji dostal na papír. A na tohle jsem já předtím nikdy ani nepomyslel!“ Vstal z postele.

„Někomu to možná trvalo celý život, než zapsal několik myšlenek, které ho napadly, když se rozhlížel po světě a po životě, a pak přijdu na dvě minuty já a bum! Je po všem.“

„Dej mi pokoj,“ řekla Mildred. „Já jsem nic neudělala.“

Beatty si dal celou minutu na čas, aby si to v hlavě srovnal a rozpomněl se, co všechno chce říct.

„Ptáš se, kdy to s tím našim zaměstnáním začalo, jak k tomu došlo, kdy, kde? No, já bych řekl, že to doopravdy začalo někdy v době té záležitosti, které se říká válka Severu proti Jihu, i když v naší služební knížce stojí, že to bylo dřív. Fakt je, že jsme se nedostali skoro nikam, dokud se trochu nevypracovala fotografie. A potom – film na začátku dvacátého století. Rozhlas. Televize. Věci se začaly dělat pro masy.“

Montag seděl v posteli a nehýbal se.

„A poněvadž se začaly dělat pro masy, zjednodušily se,“ pokračoval Beatty. „Dřív měly knihy vliv na několik málo lidí, tuhle, tamhle, po celém světě. Mohly si dovolit být různé. Na světě bylo dost místa. Počet obyvatel se zdvojnásobil, ztrojnásobil, zčtyřnásobil. Filmy a rozhlas, časopisy, knihy, všechno se vyrovnalo na stejnou limonádovou úroveň – rozumíš, co říkám?“

„Myslím, že ano.“

Beatty se zadíval na kouřové kroužky, které vydechl do vzduchu. „Představ si to. Člověk devatenáctého století se svými koňmi, psy, kočáry, pomalým pohybem. A pak, ve dvacátém století – pusť kameru rychleji! Knihy se zkrátily. Zkondenzovaly. Vykuchali je. Víc obrázků než textu. Všechno se sesychá na vtip, na senzační závěr.“

„Senzační závěr,“ přikývla Mildred.

„Seškrtali klasiky na patnáctiminutový rozhlasový program, pak je znova seškrtali, aby se vešli na jednu stránku, a nakonec to dotáhli na deseti nebo dvanáctiřádkové heslo v naučném slovníku. Já samozřejmě přeháním. Slovníky byly pro rychlou informaci.“

Slyšela jsi Beattyho, poslouchala jsi ho? Na všechno zná odpověď. Má pravdu. Důležité je štěstí. Zábava znamená všechno. A přesto jsem tu dřepěl a říkal jsem si: Nejsem šťastný, nejsem šťastný.“

„Já jsem,“ Mildredina ústa se rozjasnila úsměvem. „A jsem na to hrdá.“

„Já něco provedu,“ řekl Montag. „Ještě ani nevím co, ale něco hrozného provedu.“

„Už mě nebaví poslouchat pořád tyhle žvásty,“ řekla Mildred a odvrátila se od něho zase k hlasateli. Montag se dotkl tlačítka na stěně a hlasatel ztratil řeč.

„Millie?“ Odmíchl se. „Tehle dům je zrovna tak tvůj jako můj. Myslím, že nedělám nic nesprávného, když ti chci něco říct. Měl jsem ti to říct už dávno, ale sám jsem to nebral na vědomí. Chci, aby ses podívala na něco, co mám, co jsem sbíral a schovával celý poslední rok, tu a tam, jak se naskytlá příležitost. Nevím, co mě k tomu přimělo, ale dělal jsem to a nikdy jsem ti o tom neřekl.“

Uchopil židli s rovným opěradlem, strkal ji pomalu a odhodlaně do haly a k předním dveřím, vylezl na ni, chvíli tam stál jak socha na podstavci a jeho žena dole pod ním čekala. Potom natáhl ruku a odstrčil mřížku klimatizačního ventilátoru, sáhl vpravo a hluboko dovnitř, odsunul další kovový závěs a vytáhl odtamtud knihu. Aniž se na ni podíval, upustil ji na zem. Znovu natáhl ruku, vyndal dvě knihy, spustil ruku a házel knihy na zem, malé i dost velké, žluté, červené, zelené. Když by hotov, pohlédl dolů, kde u nohou jeho ženy leželo asi dvacet knih.

„Promiň,“ řekl. „Nepomyslel jsem na to. Ale teď se mi zdá, že jsme v tom oba.“

Mildred ucouvla, jako by se před ní najednou objevil párek myší, které vylezly z podlahy. Slyšel, jak rychle oddychuje, v obličejí zbledla a vytřeštila oči. Opakovala jeho jméno, dvakrát, třikrát. Potom začala skučet, vrhla se vpřed, popadla jednu knihu a běžela ke kuchyňskému spalovači odpadků.

Chytil ji a ona zaječela. Pevně ji stiskl, ale pokusila se mu vytrhnout, poškrábala ho.

„Ne, Millie, ne! Počkej! Přestaň, ano? Vždyť nevíš... přestaň!“ Uhodil ji, znovu ji sevřel a zatřásl s ní.

Šeptla jeho jméno a dala se do pláče.

„Millie!“ řekl. „Poslouchej! Věnuj mi chvilku času, ano? Nemůžeme nic dělat. Nemůžeme je spálit. Chci se na ně podívat, aspoň jednou se na ně chci podívat. A jestli je pravda, co tvrdí kapitán, potom je spálíme společně. Věť mi, spálíme je společně. Musíš mi pomoci.“ Pohlédl jí do obličejí, vzal ji za bradu a pevně ji k sobě přitiskl. Nedíval se jenom na ni, ale hledal v její tváři také sebe a radu, co má udělat.

Četli celé dlouhé odpoledne, zatímco na tichý dům se lil z nebe listopadový déšť. Seděli v hale, protože bez oranžových a žlutých konfet a ohňostrojů na stěnách, bez žen v zlatých protkávaných šatech a bez mužů v černém sametu, kteří ze stříbrných cylindrů vytahují padesátikilové králíky, se zdál salon strašně prázdný. Bylo v něm jako po vymření a Mildred tam neustále zklamaně nahlížela, zatímco Montag chodil sem tam, sedal si chvílemi do dřepu a každou stránku četl nahlas alespoň desetkrát.

„Podívej se,“ řekla Mildred, „moje rodinka, to jsou lidi. Vykládají mi o všelijakých věcech. Já se směju, oni se taky smějí. A těch barev!“

„Ano, já vím.“

„A mimo to, kdyby se kapitán Beatty dozvěděl o těchhle knihách —“ Zamyslela se nad tím. Na její tváři se objevil úžas a hned nato strach. „Asi by přišel a spálil dům i rodinku. To je hrozné! Jen si pomysli, co nás to všechno stálo. Proč bych měla číst? Kvůli čemu?“

Mildredinu tvář v hale zalévalo vzrušení. „Guyi, dámy přijdou na návštěvu!“

Montag jí ukázal jednu z knih. „Tohle je Starý a Nový zákon a...“

„Nezačínej s tím zase!“

„Možná, že to je poslední výtisk v tomhle světadíle.“

„Musíš to dnes vrátit, ne? Kapitán Beatty ví, že to máš, nebo neví?“

„Myslím, že neví, kterou knihu jsem ukradl. Ale co vyberu místo ní? Mám mu dát Jeffersona? Nebo Thoreaua? Která má nejmenší cenu? Jestli odevzdám něco jiného než bibli a jestli Beatty ví, kterou knihu jsem ukradl, ihned ho napadne, že tu máme celou knihovnu.“

Mildredina ústa sebou zaškubala. „Vidíš, co děláš! Ty nás zničíš! Kdo je pro tebe důležitější, já nebo ta bible?“ Zase už začala ječet a seděla jako vosková panenka, která se rozplývá ve vlastním teple.

Knihy nám mají připomínat, jací jsme oslové a blázní. Jsou jako Caesarova pretoriánská stráž, která mu našeptává, když se dole v ulici valí triumfální průvod: „Pomni, Caesare, že jsi smrtelný.“ Většina z nás se nemůže toulat sem a tam, hovořit s kdekým, poznat všechna města na světě. Na to nemáme čas, ani peníze, ani dost přátel. Věci, které hledáte, Montagu, na světě jsou, ale jediný prostředek, který s devadesáti devíti procenty těch věcí seznámí průměrného človíčka, jsou knihy.

„Policie, pozor! Zatykač na uprchlíka ve městě. Spáchal vraždu a zločiny proti státu. Jméno: Guy Montag. Zaměstnání: požárník. Naposledy spatřen...“

Montag prchal.

Cítil za sebou Ohaře, jak se blíží, studený a suchý a hbitý jako podzim, jako vánek, který ani nezčechrá trávu, nezadrnčí v oknech, nerozkývá stíny listů na bílém chodníku, přes nějž vane. Ohař se nedotýkal světa. Unášel svoje ticho sebou, takže člověk cítil, jak to ticho za ním probouzí všude po městě tísnivý tlak. Montag cítil, že tlak vzrůstá, a prchal.

„Buďte nám vítán, Montagu. Já jsem Granger.“ Stařec mu podal malou lahvičku bezbarvé tekutiny. „Napijte se také tohohle. Změní to chemický index vašeho potu. Za půl hodiny budete cítit jako někdo úplně jiný. Když je vám v patách Ohař, je nejlíp zmizet.“

Montag se napil hořkého moku.

„Budete páchnout jako kocour, ale to je v pořádku,“ řekl Granger.

„Vy víte, jak se jmenuju?“ zeptal se Montag.

Granger ukázal na přenosný bateriový televizor u ohně. „Dívali jsme se na štvanici. Předpokládali jsme, že zahnete podél řeky na jih. Když jsme vás uslyšeli, jak se prodíráte lesem jako opilý los, neschovali jsme se, jak to obvykle děláme. Předpokládali jsme, že jste se ponořil do řeky, protože se televizní helikoptéry obrátily zase k městu. Tam je to nějaké divné. Štvanice dosud pokračuje. Jenže opačným směrem.“

„Opačným směrem?“

„Vždyť se můžete podívat.“

Granger zapnul přenosný televizor. Obrázek byl jako noční můra, zkondenzovaný, mohli si ho snadno podávat z ruky do ruky, vířil barvami a pohybem. Jakýsi hlas vzrušeně volal:

„Honba pokračuje v severní části města! Policejní helikoptéry se soustřeďují nad 87. avenuí a nad parkem Elm Grove!“

Granger přikývl. „Podvádějí posluchače. Setřásl jste je ze své stopy u řeky, ale to nemohou přiznat. Vědí přesně, jak dlouho si udrží pozornost obecnstva. Představení musí mít co nevidět senzační závěr! Kdyby se dali do prohledávání řeky, mohlo by to trvat celou noc. Proto slídí po nějakém obětním beránkovi, aby všechno ukončili jedinou ranou. Dávejte pozor. V nejbližších pěti minutách dopadnou Montagu!“

„Ale jak –“

„Dávejte pozor.“

Kamera vznášející se v břiše helikoptéry zhoupla se najednou nízko nad prázdnou ulicí.

Nevinný člověk se zmateně zastavil, v ruce držel hořící cigaretu. Vyřeštěně se zadíval na Ohaře – nevěděl, co to je. Pravděpodobně se to nikdy nedozvěděl. Vzhledl vzhůru k ječícím sirénám. Kamery slétly dolů. Ohař vyskočil vysoko do vzduchu rytmickým pohybem prozrazujícím smysl pro načasování scény, pohybem, který byl neuvěřitelně nádherný. Z jeho čenichu vylétla jehla. Trčela na okamžik před jejich zraky, jako by měla počtenému publiku popřát čas, aby všechno vychutnalo: zděšený výraz na tváři oběti, prázdnou ulici, ocelové zvíře, střelu dopadající na cíl.

„Nehýbejte se, Montag!“ řekl hlas z nebes.

Kamera se snesla na oběť stejně rychle jako Ohař. Dostihly ji současně. Oběť byla Ohařem i kamerou uchopena jako do kleští v obrovském pavoučím sevření. Muž vykřikl. Křičel. Křičel!

Scéna se setměla.

Ticho.

Temnota.

V tichu Montag vykřikl a odvrátil se.

Ticho.

A potom, po chvíli, kdy muži stále ještě seděli s bezvýraznými tvářemi okolo ohně, řekl hlasatel z tmavé obrazovky: „Pronásledování skončilo, Montag je mrtev, zločin proti společnosti je pomstěn.“

„Můžete se teď s námi se všemi seznámit. Tohle je Fred Clement, vedl ústav Thomase Hardyho na Cambridgeské univerzitě, než z ní udělali Vysokou školu atomového inženýrství. Tohle je dr. Simmons z UCLA, znalec Ortegy y Gasset. A tady profesor West dokázal před hezkou řádkou let leccos na Columbijské univerzitě v oboru etiky, v oboru, který je dnes zastaralý. Tuhle důstojný pán Padover měl asi před třiceti lety několik kázání a pro svoje názory přišel během jediného týdne o své stádo. Nějaký čas už se takhle s námi potlouká. A pokud jde o mě, napsal jsem knihu, která se jmenuje *Prsty v rukavici – správný vztah mezi jednotlivcem a společností*, a teď jsem tady! Buďte nám vítán, Montag!“

„Já k vám nepatřím,“ začal po chvíli Montag pomalu.

„Dělal jsem jednu hloupost za druhou.“

„To není nic neobvyklého. Všichni jsme dělali *správné* chyby, jinak bychom nebyli tady. Když jsme žili odděleně od sebe, jako jednotlivci, všechno, nač jsme se vzdohli, byl vztek. Před lety jsem udeřil požárníka, který mi přišel spálit knihovnu. Od té doby prchám. Chcete se k nám přidat, Montag?“

„Ano.“

„Co nám můžete nabídnout?“

„Nic. Myslel jsem si, že mám kus knihy Kazatel a možná něco ze Zjevení, ale teď už nemám ani to.“

„Knihu Kazatel bychom potřebovali. Kde jste ji měl?“

„Tady...“ Montag se dotkl své hlavy.

„Ach tak.“ Granger se usmál a přikývl.

„Vadí to? Není to správné?“ zeptal se Montag.

„Víc než správné, výborné!“ Granger se obrátil na důstojného pána. „Máme knihu Kazatel?“

„Jednu. Člověka, který se jmenuje Harris a žije v Youngstownu.“

„Montagu!“ Granger pevně sevřel Montagovo rameno. „Buďte opatrný. Dbejte na své zdraví. Kdyby se Harrisovi něco stalo, jste vy kniha Kazatel. Vidíte, jak jste se rázem stal důležitý?“

„Ale já jsem ji zapomněl!“

„Ne. Nikdy se nic neztratí. Máme prostředky, jak osvěžit paměť.“

„Ale já jsem to všelijak zkoušel, abych si vzpomněl!“

„Nenamáhejte se. Až to budeme potřebovat, dokážeme to. Paměť nás všech je fotografická. Ale celý život se učíme zaspávat věci, které v ní skutečně jsou, spoustou hloupostí. Tady Simmons se tím problémem zabýval dvacet let a teď známe metodu, jak si vzpomenout na cokoli, co jsme kdysi přečetli. Chtěl byste si, Montag, přečíst někdy Platonovu *Ústavu*?“

„Samozřejmě!“

„Já jsem Platonova *Ústava*. Chtěl byste si přečíst Marca Aurelia? Pan Simmons je Marcus.“

„Těší mě, že vás poznávám,“ řekl pan Simmons.

„Dobrý den,“ řekl Montag.

„Dovolte mi, abych vás seznámil s Jonathanem Swiftem, autorem toho škodlivého politického spisu *Gulliverovy cesty*. A tenhle je Charles Darwin, tenhle Schopenhauer a tenhle Einstein a tady vedle mě je pan Albert Schweizer, velmi milý filozof. Jsme tu všichni, Montag. Aristofanes a Mahátma Gándhí a Guatama Buddha a Konfucius a Thomas Love Peacock a Thomas Jefferson a pan Lincoln, když dovolíte. Jsme taky Matouš, Marek, Lukáš a Jan.“

Všichni se tiše rozesmáli.

„To snad není možné,“ řekl Montag.

„Je to možné,“ odpověděl Granger a usmál se. „My jsme taky paliči knih. Přečteme si knihu a spálíme ji, protože máme strach, aby ji nenašli. Fotografování na mikrofilm se nevyplácelo. Byli jsme pořád na pochodu a nechťeli jsme filmy ukrývat a později se pro ně vracet. Vždycky je riziko, že je někdo najde. Lepší je mít všechno v hlavě, kde to nikdo nevidí a nemůže mít podezření, že to tam je. Každý z nás je kouskem dějepisu, literatury, mezinárodního práva. Byron, Tom Paine, Machiavelli nebo Kristus, všichni tu jsou. Ale už co nevidět udeří hodina dvanáctá. Začala válka. My jsme tady venku a tamhle je město, až po uši zachumlané do svého tisícibarvého pláště.“

Montag vykročil cestou na sever a za chvíli zjistil, že ostatní zůstávají za ním. Překvapilo ho to, uhnul, aby kolem něho mohl Granger projít, ale Granger na něho pohlédl a pokynul mu, aby šel dál. Montag kráčel vpředu. Hleděl na řeku a na oblohu a na rezavějící koleje, které se táhly do dálky, kde stály farmy, kde voněly stodoly plné sena, kudy prošlo v noci množství lidí opouštějících město. Později, za měsíc nebo snad za půl roku, ale jistě ne později než za rok, půjde tudy opět, sám, a půjde pořád dál, až ty lidi dohoní.

Ale teď před ním ležela dlouhá cesta od rána až do poledne, a jestliže kráčeli mlčky, bylo to proto, že museli o všem přemýšlet a mnohé si zapamatovat. Možná až později dopoledne, až vystoupí slunce výš nad obzor a zahřeje je, začnou hovořit nebo prostě jen říkat věci, které si zapamatovali, aby se přesvědčili, že věci jsou tu, aby si byli úplně jisti, že věci jsou v bezpečí v jejich nitru. Montag ucítil pomalé zavíření slov, pomalé bublání. A až přijde řada na něho, co řekne on? Co jim bude moct nabídnout v den, jako je tento, aby jim jejich pouť trochu ulehčil? Všeliká věc má jistý čas. Ano. Čas boření a čas stavění. Ano. Čas mlčení a čas mluvení. Ano, to všechno. Ale co ještě? Co ještě? Něco, něco...

A z obou stran potoka bylo dřevo života, přinášející dvanáctero ovoce, na každý měsíc vydávající ovoce své a listí své ke zdraví národů.

Ano, řekl si v duchu Montag, tohle si schovám na poledne. Na poledne...

Až přijdeme do města.